

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3056/2022
14.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Јелене Ивановић и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиље АА из села ..., чији је пуномоћник Алекса Томић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Милан Ракић“ из Мионице, коју заступа Општинско правобранилаштво Мионица, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 388/22 од 21.04.2022. године, у седници већа одржаној 14.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 388/22 од 21.04.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Мионици П1 18/21 од 09.12.2021. године, исправљеном решењем истог суда П1 18/21 од 25.01.2022, године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да тужиљи, за период од марта 2018. године закључно са мартом 2021. године, исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 264.329,36 динара са законском затезном каматом почев од 09.10.2021. године па до исплате, као и износ од 47.204,10 динара на име законске затезне камате обрачунате од доспелости до 08.10.2021. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за период од марта месеца 2018. године закључно са мартом месецом 2021. године исплати износ од 128.164,76 динара са законском затезном каматом почев од 09.10.2021. године, као и износ од 23.221,30 динара на име законске затезне камате обрачунате од дана доспелости до 08.10.2021. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 388/22 од 21.04.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиље да се обавезе тужени да јој, за период од марта 2018. године закључно са мартом 2021. године, исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада – топлог obroка износ од 264.329,36 динара и на име трошкова регреса за коришћење годишњег одмора износ од 128.160,76 динара, са законском затезном каматом на новчане износе и за периоде ближе опредељене у овом ставу

изреке. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужиље за накнаду трошкова поступка. Ставом трећим изреке, обавезана је тужиља да туженом накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 21.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужиља да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију, побијајући је због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2) Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13 – УС, 74/13 – УС, 55/14, 87/18, 18/20) – у даљем тексту: ЗПП и утврдио да је ревизија тужиље неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у утуженом периоду била у радном односу код тужене на пословима ... са коефицијентом за обрачун плате 6,30. У исплатним листама за тај период тужиљи није посебно исказана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, нити збирно по износу. На основу налаза и мишљења вештака за економско-финансијску област, датог у складу са одредбама Посебног колективног уговора за средње школе („Службени гласник РС“, бр. 53/99) и узимајући у обзир само ефективне сате рада тужиље, утврђена је висина тужиљиног потраживања за период од 01.03.2018. године до 31.03.2021. године на име неисплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Првостепени суд је на основу утврђеног чињеничног стања, усвојио тужбени захтев тужиље и обавезао тужену да јој исплати предметне накнаде у износима утврђеним вештачењем, са припадајућом каматом, јер је закључио да у износу минималне зараде дефинисаном у члану 111. Закона о раду не може да буде садржана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате изражава и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, с обзиром да то право није реализовано кроз конкретну исплату.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је одбио тужбени захтев тужиље за исплату наведених накнада, закључујући да је право тужиље на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, прописано чланом 118. Закона о раду, реализовано као саставни део коефицијента радног места утврђеног у складу са одредбама Закона о платама у државним органима и јавним службама, у ком случају се не обрачунава, нити исплаћује као посебна накнада.

Неосновано се ревизијом указује да се наведени закључак другостепеног суда заснива на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 187. став 3. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/2017... 129/2021) прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3)). Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/15 и 27/22), у одредби члана 20. одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на напред описан начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1) те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

Према ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додаток на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

У конкретном случају, тужиља је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додаток за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/2015), као ни претходно важећим Посебним колективним уговором из 2009. године. Важећим Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама је утврђено право запослених на исплату плате у висини минималне зараде, али не и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запосленима који примају плату у висини минималне зараде. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиљи исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њене плате, тужиљи не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражује, без обзира на чињеницу да јој је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Из наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Како је ревизија тужиље одбијена, одбијен је и њен захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, па је на основу члана 153. и 154. став 2. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић